

HRVATSKI GLAZBENI ČASOPISI 1903-1945. KAO GLAZBENOHISTORIOGRAFSKI IZVORI

SANJA MAJER-BOBETKO

*Odsjek za povijest hrvatske glazbe HAZU
Opatička 18
10000 ZAGREB*

UDK / UDC: 78(091):070.48(497.5)“1903/1945”

DOI: <https://dx.doi.org/10.21857/yk3jwhx139>

Izvorni znanstveni rad / Research Paper

Primljeno / Received: 29. 4. 2019.

Prihvaćeno / Accepted: 4. 6. 2019.

Nacrtak

Od 1903. do 1945. u Hrvatskoj se pojavilo 18 glazbenih časopisa. Velik dio nažalost nije bio dugog vijeka. Najdugovječnija je bila *Sv. Cecilija* (1907-44). Usto su ti časopisi većinom bili specijalizirani za različite aspekte glazbene kulture. Stoga ni uredništva nisu pridavala jednaku pozornost glazbenoj historiografiji i povijesti glazbe. Tako su u nekim časopisima glazbenohistoriografski članci bili tek iznimke ili ih uopće nije bilo, dok su u drugima zauzimali vidno i značajno mjesto. Među potonjima posebno se ističe već spomenuta *Sv. Cecilija*.

Uloga što su je imali hrvatski glazbeni časopisi u razvoju hrvatske glazbene historiografije nikako nije zanemariva, poglavito kad je riječ o istraživanjima hrvatske glazbene prošlo-

sti. Mnogi među njima inicirali su nova i temeljitija istraživanja, koja su dakako donosila i neke revizije. Međutim, još uvijek ima članaka koji i danas funkcioniraju kao potpuno relevantni i respektabilni dokumentaristički izvori. S druge strane, znatan njihov dio razotkriva stajališta, nazore, koncepcije, idejne svjetove, interpretacije i razumijevanje glazbenopovijesnih čimbenika samih autora. Stoga su svi ti izvori nezaobilazna stepenica u svakom istraživanju hrvatske glazbene historiografije.

Ključne riječi: hrvatski glazbeni časopisi, hrvatska glazbena historiografija, 20. stoljeće
Keywords: Croatian music journals, Croatian music historiography, 20th century

Nakon kratkotrajnog izlaženja triju glazbenih časopisa u drugoj polovini 19. stoljeća (*Sv. Cecilija*, *Gusle* i *Glazba*),¹ prva polovina 20. stoljeća u Hrvatskoj obilje-

¹ Prvi hrvatski glazbeni časopis *Sv. Cecilija* izlazio je s prekidima u Zagrebu 1877-1884. godine; 1877. izašla su samo tri broja, 1878. izašlo je dvanaest brojeva, 1883. još dvanaest brojeva te su 1884. izašla posljednja četiri broja. Uređivao ga je i izdavao Miroslav Cugšvert. *Gusle* su uređivali Vjekoslav Klaić i Vjenceslav Novak, a Klaić je ujedno bio i vlasnik časopisa. Tijekom 1892. objavljeno je dvanaest

žena je znatno intenzivnijim djelovanjem na području glazbene periodike. Tako ih se u razdoblju 1903-1944. pojavilo ukupno 18.² Kronološkim redom početka izlaženja to su: *Tamburica* (1903-14), *Glazbeni (i kazališni) vjesnik* (1904-07),³ *Pjevački vjesnik* (1904-12), *Sv. Cecilija* (1907-44), *Jugoslavenski muzičar / Muzičar* (1923-41), *Naša muzika* (1924), *Hrvatska narodna pjesma* (1926-29), *Glazbeni vjesnik* (1927-31), *Muzički informator* (1929-33), *Muzička revija* (1932), *Sklad* (1932-45), *Ćirilometodski vjesnik* (1933-40), *Grlica* (1933-35), *Muzika i knjiga* (1935-36), *Hrvatska tamburica* (1936-43), *Proljeće* (1939-45), *Ritam* (1941) i *Svijet jazza* (1941). Velik dio – zbog nedovoljnog broja suradnika i/ili pretplatnika, odnosno zbog drugih poteškoća (primjerice ideoloških) – nažalost nije bio dugog vijeka. Jedino je *Sv. Cecilija* izlazila kontinuirano do 1944. godine. Usto su ti časopisi većinom bili vrlo specijaliziranog tipa, pa je u njima težište zanimanja bilo na različitim aspektima. Stoga ni uredništva nisu pridavala jednaku pozornost glazbenoj historiografiji i povijesti glazbe. Tako su u nekim časopisima glazbenohistoriografski članci bili tek iznimke ili ih uopće nije bilo,⁴ dok su u drugima zauzimali vidno i značajno mjesto. Među potonjima posebno se ističe već spomenuta *Sv. Cecilija*.

Stoga ne čudi da glazbenohistoriografskih tekstova u najužem smislu riječi u svekolikoj onodobnoj hrvatskoj glazbenoj periodici ima zaista vrlo malo. Naime, u suvremenoj je muzikologiji uvriježeno stajalište da se glazbenohistoriografskim izvorom mogu držati oni tekstovi (rukopisni ili tiskani) koji su nastali kao rezultat istraživanja glazbene prošlosti, odnosno povijesti glazbe (kao zbilje), što su ih na temelju stanovitih istraživačkih standarda provodili povjesničari glazbe u okviru povijesti glazbe (kao znanosti).⁵ Pritom je dakako prisutan i interpretativni čimbenik. Svaki glazbenohistoriografski izvor zasniva se zapravo, kao što ističe Leonard B. Meyer, na prikazu događaja kako ga je interpretirao više ili manje kompetentan promatrač, odnosno autor, koji je izvršio izbor iz promatrane i analizirane povijesne građe, oblikovao ga, potom mu dao smisao i značenje te ga oblikovao u pisanom obliku u kakvom ga predstavlja čitateljstvu,⁶ ili, kako je zaključio Rob C. Weg-

brojeva. Sljedeće je godine izlazio časopis *Glazba*, kojemu je urednik bio Vjenceslav Novak. Svi su imali glazbeni prilog. U *Sv. Ceciliji* urednik mu je bio Ivan Zajc. O tim trima časopisima usp. Josip ANDREIS: Prvi muzički časopisi u Hrvatskoj, *Arti musices*, 2 (1971), 53-80.

² Za detaljnije informacije o njima v. Zdravko BLAŽEKOVIĆ: An Inventory of Croatian Music Periodicals, *Fontes artis musicae*, 49 (2002) 1-2, 96-105.

³ Za potpunije informacije o časopisu v. Sanja MAJER-BOBETKO: *Glazbeni (i kazališni) vjesnik* (1904.-1907.) – Prikaz i značenje, *Arti musices*, 34 (2003) 1-2, 57-82.

⁴ Nema ni najmanjeg traga glazbenohistoriografskim napisima u *Muzičkom informatoru* i *Muzici i knjizi*.

⁵ O odnosu i značenjima terminā povijesti glazbe i historiografije v. u: Sanja MAJER-BOBETKO, Zdravko BLAŽEKOVIĆ, Gorana DOLINER: *Hrvatska glazbena historiografija u 19. stoljeću*, Zagreb: HMD, 2009, 9-25.

⁶ Usp. Leonard B. MEYER: *Style and Music. Theory, History and Ideology*, Chicago: The University of Chicago Press, 1996, 71.

man, riječ je o kreativnom činu nametanja reda u kaosu,⁷ što u konačnici ponajprije progovara o samome glazbenom historiografu.

Kad bi se u obzir uzimali samo tekstovi koji bi odgovarali navedenim kriterijima, glazbena periodika navedenog razdoblja ponudila bi zaista krajnje malobrojne relevantne izvore. Razlozi tomu dvojake su prirode:

- 1) Unatoč činjenici da se broj glazbenih časopisa u odnosu na 19. stoljeće mnogostruko povećao, a njihove su se glavne teme specijalizirale, nijedan ne zadovoljava kriterije znanstvenog muzikološkog glasila koje bi moglo i htjelo objaviti radove koje danas nazivamo izvornim znanstvenim radovima. Prvi hrvatski muzikološki časopis počeo je izlaziti 1969. godine. Bio je to *Arti musices*, koji upravo slavi 50 godina neprekinuta izlazenja.
- 2) Nakon Kuhačeva pionirskog djelovanja, ovo je bilo razdoblje početka procesa znatnije profesionalizacije same glazbene historiografije. Stoga će se u ovom radu još uvijek uzimati u obzir šire shvaćeni glazbenohistoriografski izvori, kao što će biti razvidno iz daljnjeg izlaganja.

Navedenom početku razvojnog procesa profesionalizacije glazbene historiografije ponajprije su pridonijeli autori koji sad imaju češće formalno glazbeno obrazovanje nego njihovi prethodnici, a neki među njima i muzikološko. U tom smislu posebno valja istaknuti prve hrvatske muzikologe s doktoratima, svima stečnim u Beču. To su: Josip Široki (1882-1963),⁸ Božidar Širola (1889-1956),⁹ Dragan Plamenac (1895-1983)¹⁰ i Pavao Markovac (1903-1941).¹¹

⁷ Usp. Rob. C. WEGMAN: *Historical Musicology: Is It still Possible?*, u: Martin Clayton, Trevor Herbert, Richard Middleton (ur.): *The Cultural Study of Music. A Critical Introduction*, New York, London: Routledge, 2003, 136.

⁸ Rukopis je disertacije izgubljen. Doktorirao je 1909. godine. O Josipu Širokom usp. Vera TIEFENTHALER: Josip Široki: Singer and Transcriber at the Same Time: An Analysis of His Aims, Methods, and Findings, *Traditiones*, 34 (2005) 1, 91-99; <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-B2BWVXZ6/f116740a-c9cf-4abf-824d-03fc7475703c/PDF>, pristup 8. listopada 2018.

⁹ Tema je Široline doktorske disertacije, koju je obranio 1921. godine, *Das istrische Volkslied*. Pod naslovom *Istarska pučka popijevka* Širola je objavio članak 1919. godine u *Savremeniku*, 14 (1919) 1-2, 509-518. Iscrpnu usporedbu disertacije i objavljenog članka učinio je Jerko Bezić u tekstu *Etnomuzikološka djelatnost Božidara Širole*, *Arti musices*, 16 (1985) 1-2, 5-39.

¹⁰ Tema je Plamenčeve disertacije, koju je obranio 1925. godine, *Johannes Ockeghem als Motetten- und Chansonkomponist*. O Plamencu usp. Ennio STIPČEVIĆ: *Music Historiography and terra incognita: The Case of Dragan Plamenac*, u: Zdravko BLAŽEKOVIĆ, Barbara DOBBS MACKENZIE (ur.): *Music's Intellectual History*, New York: RILM, 2009, 327-335; IDEM: Bibliografija muzikoloških radova Dragana Plamenca, u: Dragan PLAMENAC: *Glazba 16. i 17. stoljeća u Dalmaciji. Osam studija* (prir. Ennio Stipčević), Zagreb: Književni krug Split, MIC, 1998, 235-243; IDEM: *Hrvatska glazbena prošlost u muzikološkim radovima Dragana Plamenca*, u: *Glazba iz arhiva. Studije i zapisi o staroj hrvatskoj glazbi*, Zagreb: MH, 1997, 158-180.

¹¹ Tema je Markovčeve disertacije, koju je obranio 1926. godine, *Die Harmonik in den Werken Modest P. Musorgski's (1839-81)*. Disertaciju je na hrvatski prevela Eva Sedak te je uz uvodne tekstove Lovre Županovića i Natka Devčića objavljena u *Radu JAZU*, 1988, knj. 409, 9-222. O Markovcu kao glazbenom kritičaru usp. Sanja MAJER-BOBETKO: *Glazbena kritika na hrvatskom jeziku između dvaju svjetskih ratova*, Zagreb: HMD, 1994, 48-63.

Međutim, nisu se svi usredotočili na istraživanje povijesti glazbe. Široki je svoj interes usmjerio k sakupljanju foklornih napjeva, odnosno etnomuzikološkoj problematici, a Pavao Markovac glazbenoj kritici i esejistici, unutar koje svoju pozornost povremeno usmjerava i na glazbenohistoriografske sadržaje. Širola je bio podjednako aktivan kao skladatelj, muzikolog i etnomuzikolog, a Plamenac je djelovao kao ugledan pijanist, okušavši se i na području kompozicije. Njegove skladateljske uratke onodobna je kritika međutim dočekala s nerazumijevanjem, suzdržano, a gdjekad i s otvorenim negodovanjem, protivući se prodoru moderniteta koji su Plamenčeve skladbe nedvojbeno donosile na hrvatski koncertni podij¹² i opredjeljujući se za tradicionalnije glazbene izričaje. Suočivši se s potpunim nerazumijevanjem glazbene kritike, Plamenac je nakon 1925, kad je doktorirao muzikologiju, potpuno odustao od skladanja i posvetio se istraživanju hrvatske glazbene prošlosti. Pritom je u hrvatska muzikološka istraživanja uveo suvremene znanstvene metode i standarde, a rezultate svojih pionirskih istraživanja hrvatske renesansne i ranobarokne glazbe nije izložio samo hrvatskoj nego i međunarodnoj javnosti, pokrenuvši »proces našeg uključivanja u međunarodne muzikološke tokove«. ¹³ Stoga se on danas drži začetnikom hrvatske suvremene muzikologije.

Svojevrsan je paradoks da Plamenac svoje radove nije objavljivao u onodobnim hrvatskim glazbenim časopisima. Tako je primjerice objavio svoju studiju o Tomi Cecchiniju u *Radu JAZU* (1938),¹⁴ članak o Vatroslavu Lisinskome u *Književnom jugu* (1919),¹⁵ o Ivanu Lukačiću u *Obzoru*, *Magazinu sjeverne Dalmacije* i beogradskom glazbenom časopisu *Zvuk*,¹⁶ a za upoznavanje šire publike s Krstom Ivanovićem odabrao je dnevne novine *Novo doba*.¹⁷ Nakon 1939, kada je emigrirao u SAD, do kraja II. svjetskog rata objavio je svoja izlaganja o glazbi 16. i 17. stoljeća u Dalmaciji i o nepoznatoj violinskoj tabulaturi s početka 17. stoljeća.¹⁸

¹² Plamenac je debitirao dvjema popijevkama za glas i klavir (*Glazba i Raspuklo zvono*) na glasovitom koncertu »mladih hrvatskih skladatelja«, održanom 1. travnja u HGZ-u u Zagrebu u organizaciji Hrvatskog glazbenog kluba »Lisinski« (1910-1919), kasnije preimenovanog u Hrvatsko pjevačko društvo »Lisinski« (1919-1948). Premda je na koncertnoj cedulji navedeno da će se izvesti *Tri popjevke za jedno grlo uz glasovir*, nije izvedena *Mjesečeva tuga*. Riječ je o popijevkama *Trois poèmes de Ch. Baudelaire*, skladanima 1914. i objavljenima 1915.

¹³ Koraljka KOS: In Memoriam. Dragan Plamenac, *Arti musices*, 14 (1983) 1, 3.

¹⁴ Usp. D. PLAMENAC: Toma Cecchini kapelnik stolnih crkava u Splitu i Hvaru u prvoj polovini XVII stoljeća. Bio-bibliografska studija, *Rad JAZU*, 1938, knj. 262, 77-125.

¹⁵ Usp. Dragan PLAMENAC: Vatroslav Lisinski, *Književni jug*, 2 (1919) 4-5, 129-145.

¹⁶ Usp. Dragan PLAMENAC: Nepoznat hrvatski muzičar ranoga baroka, *Obzor*, 75 (1934) 293, 6; IDEM: Nepoznat hrvatski muzičar ranoga baroka. Šibenčanin Ivan Lukačić (1574-1648) i njegovi moteti, *Magazin sjeverne Dalmacije*, 2 (1935) 2, 80-86; IDEM: Nepoznat hrvatski muzičar ranoga baroka, *Zvuk*, 3 (1935) 1, 41-43.

¹⁷ Usp. Dragan PLAMENAC: Budvanin Krsto Ivanović, jedno istaknuto lice mletačkog umjetničkog života 17. vijeka, *Novo doba*, 19 (1936) 86, 9-10.

¹⁸ Usp. Dragan PLAMENAC: Music of the 16th and 17th Centuries in Dalmatia, *Papers Read at the International Congress of Musicology, Held at New York, September 11th to 16th, 1939*, New York: American Musicological Society, 1944, 21-51; IDEM: An Unknown Violin Tablature of the Early 17th Century,

Ako Plamenac nije objavljivao u glazbenim časopisima, postavlja se pitanje tko jest. Potom slijede pitanja što se, tj. o čemu se pisalo, a onda i kako se pisalo.

S obzirom na već isticanu činjenicu da je tijekom promatranog razdoblja hrvatska glazbena historiografija polučila znatno respektabilnije rezultate u odnosu na 19. stoljeće, iako je bila tek na pragu profesionalizacije, paleta autora, tema i načina prezentacije bila je u hrvatskoj glazbenoj historiografiji uopće, pa sukladno tome i u glazbenim časopisima, još uvijek vrlo široka. Stoga su, uz neupitne znanstvene glazbenohistoriografske radnje, u provedenom istraživanju u obzir uzeti i izvori koji taj kriterij ne zadovoljavaju, ali daju potpuni uvid u glazbenohistoriografske napise u širem smislu. Takvih je izvora u glazbenim časopisima preko 1000. Budući da se ne mogu svi predstaviti u ovom radu, priložit će se samo popis onih izvora koji uopće nisu navedeni u *Bibliografiji rasprava i članaka* Hrvatskog leksikografskog zavoda »Miroslav Krleža«.

O glazbenopovijesnim temama u onodobnoj su glazbenoj periodici pisali autori različitih profila, od malobrojnih muzikologa i skladatelja, zborovođa, povjesničara, učitelja i profesora raznih struka, pravnika, svećenika i novinara do amatera entuzijasta i dr. Odgovor na pitanje što stanovite autore čini relevantnim čimbenicima hrvatske glazbene historiografije je sljedeći: u obzir su se uzeli hrvatski autori bez obzira na mjesto boravka (u Hrvatskoj ili izvan nje) te autori drugih nacionalnosti koji su u svojim radovima usmjerili pozornost na hrvatske glazbenopovijesne teme i/ili su im radovi bili prevedeni na hrvatski jezik, postavši tako dostupnim širem hrvatskom kulturološkom prostoru. Posljednjih je u glazbenim časopisima bilo vrlo malo. Takvim se prilozima opet ističe *Sv. Cecilija*, ali i *Ćirilometodski vjesnik*. Tako je primjerice u *Sv. Ceciliji* kroz više brojeva objavljen članak o instrumentalnoj glazbi u crkvi uglednog njemačkog muzikologa Karla Weimanna (1873-1929),¹⁹ zatim članak o rimskim hidrauličkim orguljama iz Budimpešte Viktora Sugára,²⁰ o himnološkoj literaturi Lužičkih Srba Krawc-Schneider Bjarnata (1861-1948),²¹ o crkvenoj glazbi u Poljskoj istaknutog filologa Stefana Sylweryusza Cybulskeg (1858-1937) i dr.,²² a uglavnom o bizantskom crkvenom pjevanju u *Ćirilometodskom vjesniku* nekoliko članaka francuskog muzikologa i skladatelja

Papers of the American Musicological Society, 1941, 144-157. Valja napomenuti da je u rukopisu *Monumenta za raspravu »Kajdopis u Slavenu«* (1. dio) Franjo Kuhač već opisao ovu tabulaturu. O tome usp. Z. BLAŽEKOVIĆ: Franjo Ksaver Kuhač: utemeljitelj hrvatske glazbene historiografije, u: S. MAJER-BOBETKO, Z. BLAŽEKOVIĆ, G. DOLINER: *Hrvatska glazbena historiografija u 19. stoljeću*, 65.

¹⁹ Karl WEIMANN: Instrumentalna glazba u crkvi. Priredio Milan Zjalić, *Sv. Cecilija*, 2 (1908) 2, 20-22; 3, 37-38; 4, 55-56; 5, 67-68; 6, 84-85.

²⁰ Viktor SUGÁR: Rimske hidrauličke orgulje, pronađene u Budapešti-Aquincum. Prev. Fr. Dugan, *Sv. Cecilija*, 26 (1932) 5, 158-161.

²¹ Bjarnat KRAWC-SCHNEIDER: Nešto o himnološkoj literaturi Lužičkih Srba, *Sv. Cecilija*, 25 (1931) 5, 164-170; 26 (1932) 1, 7-10; 2, 46-50; 3, 85-87; 4, 127-129.

²² Stefan CYBULSKI: Crkvena muzika u Poljskoj, *Sv. Cecilija*, 18 (1924) 4, 108-110.

Amédée Gastouéa (1873-1943),²³ austrijskog muzikologa i skladatelja Egona Wellesza (1885-1974), koji je bio poseban autoritet na tom području,²⁴ talijanskog muzikologa Lorenza Tardoa (1883-1967),²⁵ bugarskih autoriteta Atanasova Josifova Manova²⁶ i Dobri Hristova,²⁷ zatim članak o početcima crkvene glazbe u Ukrajini Hvedira Steška²⁸ itd.

U mnoštvu hrvatskih autora brojnošću i/ili respektabilnošću svojih priloga ponajviše se ističu: svećenik, povjesničar, etnograf i glazbeni pisac Janko Barle (1869-1941), koji je obnašao različite dužnosti u zagrebačkoj nadbiskupiji te bio glavnim urednikom *Sv. Cecilije* (1913-1940); »otac hrvatske arheologije« Frane Bulić (1846-1934); sudac, banski savjetnik, predavač na Šumarskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i glazbeni pisac Antun Goglia (1867-1958); publicist Viktor Kučinić (1892-1958); povjesničar Emilij Laszowski (1868-1949); muzikolog i povjesničar umjetnosti Josip Mantuani (1860-1933); Pavao Markovac; tamburaški zborovođa i glazbeni pisac Vjekoslav Mutak (1901-1957); svećenik i filolog Vinko Premuda (1870-1944); povjesničar umjetnosti i glazbeni pisac Artur Schneider (1879-1946); Božidar Širola; utemeljitelj i prvi predsjednik Ćirilo-Methodova kora (1931) Vjekoslav Višošević (1898-1978); dominikanac i glazbeni pisac Antonin Zaninović (1879-1973) te svećenik i glazbeni pisac Milan Zjalić (1877-1931).

Kad je riječ o glazbenohistoriografskim temama koje su zaokupljale autorsku pozornost, valja reći da su one bile zaista širokog spektra, iako su u najvećoj mjeri vezane uz profil samog časopisa: od prigodni(čarsk)ih članaka u povodu raznih

²³ Usp. Amédée GASTOUÉ: Pjevanje u slavenskim crkvama, *Ćirilometodski vjesnik*, 2 (1934) 5, 45-46; IDEM: Odnos izvora latinskoga gregorijanskog pjevanja prema bizantinskoj crkvenoj melodici. Sistem Oktoihia ili Osmoglasnik, *Ćirilometodski vjesnik*, 3 (1935) 3, 23-25; IDEM: O nekim izvornim oblicima zajedničkim gregorijanskom i bizantskom pjevanju, *Ćirilometodski vjesnik*, 4 (1936) 9-10, 110-112; IDEM: Prvotna bizantinska i slavenska notacija u poredbi s gregorijanskom, *Ćirilometodski vjesnik*, 5 (1937) 11-12, 101-103.

²⁴ Usp. Egon WELLESZ: Studije o muzici srpskog oktoihia, *Ćirilometodski vjesnik*, 2 (1934) 1-2, 2-4.; IDEM: Muzika bizantinske crkve, *Ćirilometodski vjesnik*, 3 (1935) 1-2, 2-5.

²⁵ Usp. Lorenzo [Lorenzo!] TARDO: Bizantinska crkvena glazba u svescima biblioteke u Grottaferrati, *Ćirilometodski vjesnik*, 2 (1934) 11, 98-104; IDEM: Bizantinski melurgički kodeksi u Vatikanskoj biblioteci. (Udio Velike Grčke u bizantinskoj muzici.), *Ćirilometodski vjesnik*, 3 (1935) 4, 35-37; IDEM: Spisak kodeksa bizantinske muzike u Vatikanskoj biblioteci, *Ćirilometodski vjesnik*, 3 (1935) 4, 38-41; IDEM: Uticaj bizantinske melurgije i himnografije na glazbeni razvoj Zapada, *Ćirilometodski vjesnik*, 3 (1935) 11-12, 128-130; IDEM: Izvori i razvoj bizantijske glazbe tokom stoljeća, *Ćirilometodski vjesnik*, 8 (1940) 11-12, 1-2.

²⁶ Usp. A. I. MANOV: Srodnost bugarskog crkvenog pjevanja sa bizantskim, *Ćirilometodski vjesnik*, 4 (1936) 1-2, 2-4; IDEM: Ivan Kukuzel, *Ćirilometodski vjesnik*, 4 (1936) 12, 150-151; IDEM: Dešifriranje starih bizantinskih notnih znakova, *Ćirilometodski vjesnik*, 5 (1937) 10, 89-91; IDEM: Bizantinsko pjevanje tokom vijekova, *Ćirilometodski vjesnik*, 6 (1938) 9, 77-80.

²⁷ Usp. Dobri HRISTOV: Staroblgarski rospjev, *Ćirilometodski vjesnik*, 2 (1934) 1-2, 4-5; IDEM: Zborna muzika u Istočnoj crkvi, *Ćirilometodski vjesnik*, 4 (1936) 6-8, 77-79; IDEM: Bugarski prstonarodni napjevi i njihov odnos prema bizantinskoj liturgičkoj pjesmi, *Ćirilometodski vjesnik*, 6 (1938) 6-8, 60-62.

²⁸ Usp. Hvedir STEŠKO: Izvori za povijest početaka crkvenog pjevanja na Ukrajini, *Ćirilometodski vjesnik*, 4 (1936) 1-2, 4-8.

obljetnica i nekrologa, koji su gdje i danas jedini izvor o pojedinim osobama, preko raznih izvješća o provedenim istraživanjima i pronađenim izvorima do dokumentarističkih, pa i analitičkih studija, od tema vezanih za hrvatsku glazbenu prošlost do onih koje se bave sadržajima iz opće povijesti glazbe. Među potonjima dakako dominiraju članci o istaknutim skladateljima, ali ima i takvih koji u hrvatski glazbenohistoriografski prostor unose nove teme, primjerice oni Viktora Kučinića. Kao potpuni *novum* u međuratnoj hrvatskoj glazbenoj historiografiji pod nazivom Sredovječni glazbenici pojavljuje se njegova kompilacijska studija o svjetovnoj glazbi srednjega vijeka,²⁹ a potom i Povjesni razvitak sveznadarstva od najstarijega doba do danas uz osobit osvrt na glazbenu leksikografiju i Riemannov muzički leksikon dvanaestoga izdanja.³⁰ Njegovi su Sredovječni glazbenici objavljeni i kao separat, što je onodobna publika doživljavala kao monografsko izdanje. Bila je to relativno česta praksa kad je riječ o posebno važnim radovima, kakvi su primjerice oni Antuna Gogle, koji su se objavljivali u *Sv. Ceciliji* – neki također u više nastavaka – a potom i separatno, te Artura Schneidera.³¹ Pojedinima zaista valja pripisati status ishodišne točke daljnjih istraživanja i/ili revalorizacije. U tom se smislu poglavito ističu Gogliina biografija Wisnera von Morgensterna,³² koja u

²⁹ Usp. Viktor KUČINIĆ: Sredovječni glazbenici, *Sv. Cecilija*, 32 (1938) 4, 102-109; 5, 133-141; 6, 161-167. Napominjemo da je kratak članak na tu temu pod naslovom O sredovječnoj glazbi (Doba troubadura i minnesängera.) objavio neidentificirani autor K. B. 34 godine ranije u *Pjevačkom vjesniku*, 6 (1910) 10, 98-102, ali je Kučiniću vjerojatno potpuno nepoznat.

³⁰ Usp. Viktor KUČINIĆ: Povjesni razvitak sveznadarstva od najstarijega doba do danas uz osobiti osvrt na glazbenu leksikografiju i Riemannov muzički leksikon dvanaestoga izdanja, *Sv. Cecilija*, 32 (1938) 4, 102-109; 5, 133-141; 6, 161-167.

³¹ Usp. Antun GOGLIA: Gjuro Eisenhuth, *Sv. Cecilija*, 20 (1926) 2, 37-48; IDEM: Vjekoslav Klaić i diletantski orkestar Hrvatskog Sokola u Zagrebu, *Sv. Cecilija*, 22 (1928) 4, 164-167; 5, 205-208; 6, 248-251; IDEM: Komorna muzika u Zagrebu, *Sv. Cecilija*, 23 (1929) 3, 89-94; 4, 126-131; 5, 165-171; 6, 205-211; 24 (1930) 1, 1-7; 2, 37-43; 3, 77-83; 4, 117-123; 5, 149-155; 6, 181-185; IDEM: Ivan pl. Zajc. O stotoj godišnjici njegova narodjenja, *Sv. Cecilija*, 25 (1931) 1, 1-5; 2, 41-45; 3, 77-82; 4, 126-131; 5, 165-171; 6, 205-211; 26 (1932) 1, 1-7; 2, 37-43; 3, 77-83; 4, 117-123; 5, 149-155; 6, 181-185; IDEM: Zagrebački kvartet. Povodom 15-godišnjeg opstanka, *Sv. Cecilija*, 28 (1934) 1, 1-7; 2, 33-36; IDEM: Orkestralna muzika u Zagrebu, *Sv. Cecilija*, 29 (1935) 1, 1-7; 2, 29-34; 3, 57-64; 4, 85-91; 5, 113-120; 6, 141-150; 30 (1936) 1, 1-7; 2, 33-40; 3, 69-77; 4, 105-112; 5, 143-149; 6, 173-183; IDEM: Antun pl. Kirschhofer, *Sv. Cecilija*, 31 (1937) 2, 37-43; IDEM: Strani violončelisti u Zagrebu, *Sv. Cecilija*, 32 (1938) 1, 1-5; 2, 33-36; IDEM: Nikola pl. Faller, *Sv. Cecilija*, 32 (1938) 2, 40-43; 3, 65-72; 4, 97-101; IDEM: Dva violončelista Varaždinca, *Sv. Cecilija*, 33 (1939) 2, 25-28; 3, 57-59; IDEM: Božidar Širola. Život i djelo, *Sv. Cecilija*, 33 (1939) 4-5, 84-92; 6, 113-129; IDEM: Domaći violinisti u Zagrebu u XIX. i XX. stoljeću, *Sv. Cecilija*, 34 (1940) 3, 33-40; 4-5, 65-72; 6, 97-114; IDEM: Juraj Karlo Wisner pl. Morgenstern, *Sv. Cecilija*, 35 (1941) 3-4, 38-44; 36 (1942) 1, 15-23; IDEM: Wolfgang Amadeus Mozart, Zagreb 1941. Pretisak iz: *Sv. Cecilija*, 35 (1941) 5-6, 66-76; IDEM: Lujo Šafranek-Kavić, *Sv. Cecilija*, 36 (1942) 3-4, 91-101; IDEM: Strani violinisti u Zagrebu: I. dio: od početka XIX. stoljeća do g. 1910, *Sv. Cecilija*, 37 (1943) 1, 10-13; 2, 48-52; 3, 86-88; 4-5, 129-135; 6, 175-180; 38 (1944) 1-2, 9-11.

Artur SCHNEIDER: Ivan Mane Jarnović, hrvatski guslač-virtuoz i skladatelj 18. stoljeća, *Sv. Cecilija*, 37 (1943) 1, 14-20; 2, 53-59; 3, 76-81; 4-5, 120-129; 6, 166-175; IDEM: Mozartiana u Zagrebu, *Sv. Cecilija*, 35 (1941) 5-6, 83-93; IDEM: Neostvareni boravak Beethovenov u Hrvatskoj, *Sv. Cecilija*, 36 (1942) 3-4, 81-90; 5-6, 131-143.

³² Usp. Nada BEZIĆ: Prilozi za biografiju Georga (Jurja) Karla Wisnera von Morgensterna, uoči 150. obljetnice smrti, *Arti musices*, 35 (2004) 1, 47-61. Valja ipak istaknuti da je prvu biografiju Wisnera

potpunosti razotkriva njegov standardni glazbenohistoriografski pristup, što se zasniva na preciznom iznošenju muzikografske građe bez interpretativnog i vrednujućeg motrišta, i na istom načelu zasnovana Schneiderova o Ivanu Jarnoviću.³³ Tom se studijom Jarnović prvi put u opsežnijoj formi predstavlja hrvatskoj glazbenoj javnosti,³⁴ usmjerivši pritom posebnu pozornost na dokazivanje Jarnovićeve hrvatskog podrijetla³⁵ i predočivši njegov životni put, što ga je rekonstruirao na temelju opsežne literature i arhivske građe, poglavito njegovih pisama, koje i citira. Usto reproducira brojne likovne priloge, pa i autografe Jarnovićeve rukopisa (primjerice početak pisma kćeri Mimi, napisanog u Londonu 6. ožujka 1791). Razvidno je dakle da je poduzeo iscrpno i iscrpljujuće istraživanje, koje je uključivalo intenzivnu korespondenciju s pojedincima i ustanovama diljem Europe.

Sličnu pionirsku poziciju u povijesti hrvatske glazbene historiografije ima znatan broj studija drugih autora koje su se objavljivale u *Sv. Ceciliji*. Velika otkrića i poticaj daljnjim analitičkim studijama bili su radovi Janka Barlèa i Josipa Mantuanija.³⁶ Prvu transkripciju napjevâ dotad zaboravljene *Pavlinске pjesmarice* te njihov opis i analizu objavio je Janko Barlè.³⁷ Nakon informacije o njezinu postojanju pod naslovom *Hymni in praecipuis anni festivitatis*, koju je u svom *Dizionario biografico degli uomini illustri della Dalmazia* pružio Šime Ljubić 1856. godine,³⁸ Mantuani je

von Morgensterna objavio Vjekoslav Klaić u časopisu *Gusle*, 1 (1892) 1, 3-4; 2, 11-12; 3, 19.

³³ Ta je studija najprije objavljena na francuskom jeziku u *Annales de l'Institut français de Zagreb*, 6-7 (1942-43) 20-23, 63-85. Članak iz *Sv. Cecilije* ponovno je otisnut u: Stanislav Tuksar (ur.): *Ivan Mane Jarnović. Hrvatski skladatelj*, Zagreb, Osor: MİC KDZ, Osorske glazbene večeri, 1978, 13-73.

³⁴ Prvi kraći tekst o Jarnoviću Schneider je objavio također u *Sv. Ceciliji*, 25 (1931) 2, 52-53.

³⁵ Pitanje Jarnovićeve nacionalne pripadnosti predmet je istraživanja i suvremene glazbene historiografije. Rekla bih da je dosad, uzimajući u potpunosti u obzir povijesni kontekst njegova djelovanja i navodeći sve inačice njegova imena, najcjelovitiju glazbenohistoriografsku priču o Jarnovićevu imenu i podrijetlu ispriopovijedala i najrealniju definiciju njegove »nacionalne«³⁶ pripadnosti predložila Vjera Katalinić, zaključivši da je Jarnović »virtuoz i skladatelj, rođen na području 'Kraljevstva dviju Sicilija', vjerojatno hrvatskog porijekla, a [...] na talijanskim zasadama glazbeno odgojeni predstavnik francuske violinstičke škole. Ukratko, bio je kozmopolit, koji, kako kaže Gyrowetz, zapravo 'nije imao domovine', ili mu je – u skladu s njegovim načinom života – čitava Europa bila domom«. (Vjera KATALINIĆ: *Violinski koncerti Ivana Jarnovića. Glazbeni aspekt i društveni kontekst njihova uspjeha u 18. stoljeću*, Zagreb: HMD, 2006, 18.)

³⁶ Usp. Janko BARLÈ: *Pavlinška pjesmarica iz god. 1644.*, *Sv. Cecilija*, 10 (1916) 1, 18-20; 2, 49-51; 3, 77-79; 4, 108-110; 5, 150-153; 6, 177-180; 11 (1917) 1, 8-10; 2, 45-49; 3, 88-90; 4, 122-126; 5, 158-160; 6, 191-195; Josip MANTUANI: *Hrvatska crkvena pjesmarica iz god. 1635*, *Sv. Cecilija*, 9 (1915) 4, 73-79; 5, 98-102; 6, 121-128. Oba su rada objavljena i separatno.

³⁷ Kao dio cjelovita *Pavlinskog zbornika* (što je i Barlè naveo) suvremeno kritičko izdanje ove pjesmarice objavljeno je 1991. godine u izdanju HAZU-a u Zagrebu (ur. Milan Moguš i Lovro Županović). Sastoji se od pretiska (1. sv.) i transkripcije, komentara i popratnih studija Koraljke Kos, Antuna Šojata i Vladimira Zagorca (2. sv.).

³⁸ Usp. Šime LJUBIĆ: *Georgiceo Atanasio di Spalato, Dizionario biografico degli uomini illustri della Dalmazia*, Vienna - Zara, 1856; pretisak: Bologna: Arnaldo Forni, 1974, 141. Osim navođenja naslova (ne originalnog) i godine izdanja, Ljubić nije dao nikakve druge podatke. Napominjem ovdje da je možda stoga i meni taj podatak ranije promaknuo pa nisam Jurjevića uvrstila u svoj tekst *Glazbeno-historiografski prilozi Šime Ljubića*, u: Tihomil Maštrović (ur.): *Zbornik o Šimi Ljubiću. Zbornik radova s Međunarodnoga znanstvenog skupa, Zadar, 3. listopada 2007. Stari Grad (o. Hvar), 4.-6. listopada 2007, Zagreb: Hrvatski studij Sveučilišta u Zagrebu, 2009, 459-467.*

prvi temeljito, uz odgovarajuću studiju i opis, predstavio danas glasovitu pjesmaricu *Pisni za najpoglavitije, najsvetije i najvesel'je dni svoga godišća složene* Atanzija Jurjevića.³⁹ Valja im pribrojiti i Širolinu ikonografsku studiju⁴⁰ te Bulićev prvi opsežan rad o orguljama u Dalmaciji,⁴¹ dvadesetak Zjalićevih priloga većinom o crkvenoj glazbi i glazbenicima i dr.

Razvidno je izrazito zanimanje uredništva *Sv. Cecilije* za glazbenopovijesne sadržaje, poglavito hrvatske, od samih početaka izlaženja časopisa, a napose od 1915, kad je inaugurirana glasovita rubrika *Iz hrvatske glazbene prošlosti*, tj. Mrvice iz hrvatske glazbene povijesti, koja je bila kontinuirano prisutna do 1941. te se pod naslovom *Poviestne bilješke* opet pojavila od 1943. do 1944. godine. U njoj su se objavljivale kratke glazbenohistoriografske crtice ili, glazbenim rječnikom rečeno, minijature, koje bi se u sadržajnom smislu u suvremenim muzikološkim časopisima našle pod okriljem rubrike *Otkrića* jer to zaista i jesu. Tako je, primjerice, i već citirani prvi Schneiderov napis o Jarnoviću objavljen u toj rubrici, ili pak prvi tekst o Šilobod-Bolšićevoj raspravi *Fundamentum cantus gregoriani seu choralis* Branka Birta,⁴² ili nekoliko izvješća o Petru Kneževiću,⁴³ koji su također bili ishodištima budućih istraživanja,⁴⁴ te svi tekstovi glavnog urednika leksikografskog izdanja *Znameniti i*

³⁹ God. 2011. objavljena su čak dva suvremena izdanja. Faksimil, transliteraciju teksta, harmonizaciju napjeva, raspravu i nosač zvuka priredio je Miho Demović (*Prva hrvatska crkvena pjesmarica »Pisni« Atanzija Jurjevića iz 1635. godine*, Udruga hrvatskih himnologa - »Pavao Štoos«, Zagreb), a iscrpno kritičko izdanje, koje također uključuje pretisak izvornika, transkripciju nota i teksta, rječnik pjesmarice te interdisciplinarne studije o književnim, jezičnim i glazbenim osobinama napjeva priredili su Josip Bratulić, Ennio Stipčević i Ivana Žužul (*Atanzije Jurjević: Pisni za najpoglavitije, najsvetije i najvesel'je dni svoga godišća složene, pretisak, transkripcija nota i teksta, prir.* Josip Bratulić, Ennio Stipčević, Ivana Žužul, HAZU - Gradska knjižnica »Juraj Šižgorić«, Zagreb - Šibenik).

⁴⁰ Usp. Božidar ŠIROLA: O muzičkim instrumentima na slikama Bernarda Parentina, *Sv. Cecilija*, 27 (1933) 2, 35-40.

⁴¹ Usp. Frane BULIĆ: Orgulje glasovitih umjetnika po crkvama u Dalmaciji, *Sv. Cecilija*, 12 (1918) 5, 129-133; 6, 161-164. Prema primjerku časopisa *Bullettino di archeologia e storia Dalmata*, 38 (1915), Pr., III, 1-8, koji se čuva u Sveučilišnoj knjižnici u Splitu, otisak iz *Sv. Cecilije* je objavljen i u tom časopisu ili je naknadno njemu dodan. Naime *Bullettino* nosi dataciju iz 1915, a *Sv. Cecilija* iz 1918. godine! Objavljen je i separatno.

⁴² Usp. Branko BIRT: Mihajl Šilobod-Bolšić: *Fundamentum cantus gregoriani seu choralis* iz godine 1760, *Sv. Cecilija*, 30 (1936) 1, 18-20.

⁴³ Usp. Ladislav GAGULIĆ: O. Petar Knežević i skraćivanje liturgičkih tekstova, *Sv. Cecilija*, 17 (1923) 5, 142-143; Ivan OCVRK: O. Petar Knežević i dva kantuala franjevačkog samostana u Sinju, *Sv. Cecilija*, 17 (1923) 4, 111-114; IDEM: Još nešto o kantualima o. Petra Kneževića, *Sv. Cecilija*, 18 (1924) 1, 17; Vinko PREMUDA: Još nešto o O. Petru Kneževiću, *Sv. Cecilija*, 17 (1923) 5, 141-142.

⁴⁴ Pretisak i prijevod na hrvatski Šilobod-Bolšićeva djela *Fundamentum...* objavljen je 2009. u izdanju izdavačke kuće Latina & Graeca u Zagrebu. Transkripciju, prijevod izvornog teksta, kritički komentar i uvodnu studiju napisala je Jelena Knešaurek Carić. Najnovije izdanje objavio je Ogranak Matice hrvatske u Svetoj Nedelji 2016. godine. Sastoji se od pretiska te studije i prijevoda, koji je priredila Katarina Koprek. Izvornik je i digitaliziran. Najrecentniju monografiju o Petru Kneževiću objavili su Mirko Marić, Hana Breko Kustura i Hrvojka Mihanović Salopek (*Fra Petar Knežević. Gospin pjesnik i glazbenik*, Sinj: Franjevačka provincija Presvetog Otkupitelja, Ogranak Matice hrvatske u Sinju, Franjevački samostan u Sinju, Grad Sinj, Viteško alcarsko društvo, 2017).

- 197 -

Dvije stare nabožne pjesme.

Pop Vinko Premuda — Baška.

1. V a z m e n a.

U jednom starom latinskom časoslovu iz 18. stoljeća, kojim se služio neki svećenik iz senjske biskupije, nađoh uskrсну pjesmicu, koja sadržajem podsjeća na šekvenciju: „Victimae paschali“. Njoj je auktor Burgundijac Wipo, duhovnik na dvoru njemačkih careva Konrada II. i Henrika III. od g. 1024—1050. Kako je poznato čita se ona i danas u sv. misi prije evanđelja kroz uskrсну sedmicu.

Nije ništa izvanredna i ja ju iznašam današnjim pravopisom. Naslov joj je latinski: Cantilena Paschalis.

Uskrсне Isus današnji dan, aleluja
Ki je bil nepravedno prodan, aleluja.

Reci Mandalene i Petru, aleluja
Da v Galileju ih preteku, aleluja.

Da ne bi bil od mrtvih stal, aleluja
Vas svit bi bil v paklu ostal, aleluja.

Kad onamo budu ši, aleluja
Onde me budu videli, aleluja.

Marija kada plakaše, aleluja
Sinka svojga žalovaše, aleluja.

Reci učenikon mojin, aleluja
Da žalost se ni već nijn, aleluja.

Reče Isus: Marije! aleluja
Jur tvoj sin kraljuje, aleluja.

Na dan Vazma preslavnoga, aleluja.
Svi hvalno veselo Boga, aleluja.

2. B o g o r o d i c i.

Glagoljaš pop Ivan Hrabrić, zvani Maričin, rođen pod kraj 18. vijeka u Baški ispjevao je više pjesama, koje narod i danas pjeva.

Od njega je i ova nabožna pjesma, koju zabilježih još g. 1889. iz usta Frana Brnabića, zvanog Bogdešić, iz Stare Baške. Pop Ivan da je pjevao ovu pjesmu iza mise u svetištu Gospinom na Gorici ili „na goritcah“, kako se zvalo u staro doba, kamo otočani i drugi rado dolaze na proštenje.

U 9. broju „Glasnika Presv. Srca Isusova“ o. g. priopćio je Niko Pinčić nešto slična. Ko savrni jednu i drugu, vidjet će koja je izvorna. On ju je nazvao po početnim riječima.

Evo bašćanskog teksta:

Kraljice od neba, majko od milosti,
Moli Sinka svoga, da nam grihe prosti.
Milostivna majka ti jesi svakomu,
Ki te skrušen moli na svitu ovomu —
I ki stavi misal v tvoje svete ruke,
Na svitu onomn ne će čutit muke.
Zato ti darivan, Divo, srce moje,
Molim te sprimi ga kako da bi svoje.
Srce ti darivan, o Divo blažena!
Molim te sprimi ga, toga san ja željan,
Aš mi duša želi sliatkost tvoga mira.
Osobito onda, kad ima poč s tija,
Ne daj da spogine u strašnom borenju,
Leh se, Divo, smiluj tvomeju stvorenju. —
Ti si kći predraga Oca nebeskoga
A prava si majka Sina jedinoga,
Čista zaručnica Duha prisvetoga,
Srično utotišće čovika grišnoga.
Sričan ja, o Divo, mogal bin se zvati

Da biš me otila za slugu jimat.
Da bin ti sluga bil, biš mi se smilila,
U potribi zadnoj biš me obranila.
Ti, Divo, ozgora iz raja ishajš.
Na nebu kršćanom sa dobra pripravljš.
Anjelska si kruna, nebeska si lipost,
Zorska si danica, sin Svetin si dičnost,
Još i prirojenje i pokoj tužnoga,
Radost i veselje jesi žalosnoga.
Ka tebi grišnici nemilno zdihaju
A dobri putnici sričan put jimaju.
Zvezde su ti kruna, a nebo ti služi,
Milosti si puna, grišnik ti se tuži,
Da ga, Divo, čuvaš saki čas i ovi,
Da ga noć paklenska nikad ne predobi.
Z ognjen i plamenom užji srce moje,
Marijo! da časti Sinka, dite tvoje.
Premda srce moje tvrdo kako kamen,
Smiluj nam se, Divo, po sve vike. Amen.

Iz hrvatske glazbene prošlosti.

Požeški glazbari pritužuju se protiv magistrata god. 1844.

Julije Kempf — Slavonska Požega.

Dne 21. listopada 1844. upravilo je 14 požeških stanovnika, po zanatu glazbara, komorniku i postavljenom kr. povjereniku slob. i kr. grada Požege Mirku Inkeju pritužbu protiv gradskog magistrata u njemačkom jeziku, koja pritužba glasi hrvatski ovako:

„Vaša milosti gospodine povjereniče! Mi skupno potpisani stanovnici slob. i kr. grada Požege padajući na koljena molimo vašu milost, da se najmilostivije zauzme za nas, koji smo po svomu magistratu vrlo ugnjetavani.

Naša porodica Luica potječe još iz vremena turskih ratova, kad je bila u Požegi i ostala ovdje, nakupovavši sebi ovdje kuće i zemljišta, pa ne živimo ni danas kao bečari (Petscharen). Petero braće iz te

Julije KEMPF: Požeški glazbari pridružuju se protiv magistrata god. 1844,
Sv. Cecilija, 24 (1930) 6, 197-198.

— 198 —

porodice išlo je dapače u rat s gosp. baronom Trenkom. Poslije tih ratova služili smo pokojnoga monarha Franju II. i bili smo primljeni kao vojnici. Sada služimo već 22 god. godine slob. i kr. grad Požegi kao glazbari (Hoboisten); nemamo nikakove plaće, a valja nam kao svim drugima plaćati daće. Mi ne dobijemo od grada ništa drugo, nego dva komada odijela (Uniformrock und Jakke), dok sve drugo moramo nabaviti sami od svojih novaca; k tome izgubimo mnogu zaslužbinu, kad nas zove gradska služba. Mi smo kao glazbari zajedno s građanskom gardom (Bürger-Corps) položili pod istom zastavom prisegu, pa kad koji takov građanin umre, sprovodimo ga s glazbom. Kad je koji od nas umro, nijesu ga tako sprovodili, a to nas boli izvanredno. Još moraju naše žene da metu trg. gradsku kuću, školu a tako i crkvu, što sve i ribaju, tako, da koja od žena ne bi htjela doći, bude dotjerana latinom. Naše žene hoće da nas sve ostave zbog toga, budući da mi služimo gradu i još preko svega plaćamo daće.

O pokladama nas obvezuju, da moramo svirati. na plesovima svakom priredvaču plesa za volju, dok nam se naša naplata izvršuje za to kod slavnoga magistrata, pa moramo sa svim tim biti zadovoljni.

Prije kojih šest godina došao je u Požegu veliki župan grof Nikola Szečen, pa smo mu morali za objeda svirati (Tafelmusik). Njegova preuzvišenost odredila je, da nam se daje vina. Kako je istoga dana imao biti najveće sjajni ples, zahtijevao je naš kapelnik, da ne pijemo zbog toga plesa. Mi smo ga poslušali te nijesmo pili, nego smo vino vratili. Gospodin sudac Kraljević i gosp. senator Prielmajer mislili su valjda, da nam je to vino bilo nevaljalo, pa su nas optužili kod gradskog kapetana. Bili smo pozvani pred njega i — kako su neki od nas bili bolesni — primili smo nas šestorica zdravih svaki po 12 batina (jeder zwölf Stockstreiche).

Prema tomu molimo kletći Vašu milost, da nam se smiluje, pa da naše žene ne moraju dalje izvršivati rečenih poslova, jer mi i bez toga služimo gradu, a ima dosta bečara, koji mogu vršiti sve takove poslove. Nadalje neka se s nama ne postupa tako, da dobivamo batine, bućuci da mi jednako dobro kao i svaki drugi plaćamo slavnome gradu kontribuciju (daće); treba da imamo i uživamo jednako pravo s onima, s kojima smo prizicali pod jednom istom zastavom. Kad koji od nas umre, neka ga se sprovodi tako, kao što mi svakoga od njih sprovodimo i sprovodit ćemo glazbom.

Još ponovno na koljenima moleći, da nas siromašne potištene ne ostavite, nego da vas milostivo odredite, što je za nas najbolje — umiremo u najduljem strahopoštianju i doličnom veličovanju Vaše milosti, našega najmilostivijega gosp. povjerenika napointiziji: Martin Filipović, Luka Filipović, Stjepan Filipović, Josip Radaković, Đuro Bernaković, Antun Lučić, Mato Lučić, Stjepan Lučić, Josip Lučić, Mato Lučić, Ignac Lučić, Ilija Lučić, Josip Lučić, Ivan Pokrštenik (Phokersezenik) U Požegi, dne 21. listopada 1844."

Na nadeću te pismene pritužbe riješio je povjerenik akt tako, da ga upućuje gradskom magistratu na preispitanje i raspravu, kako bi pritužitelji našli lijeka.

Pripisak: Svi pritužitelji (osim možda Đure Bernakovića) potječu starinom iz porodica Cigana (Singari, Zingari), koji se — narodo — sponinjaju na požeškom teritoriju već od god. 1748. i dalje diljem XVIII. i XIX. stoljeća, kako to svjedoče autentični zapisi u požeškom rimokatoličkom župnom arhivu (Liber continens statum annuarum 1761.—1768.). Članovi tih porodica bili su u Požegi nastanjeni na sjever ulici Arslanovicima, pa se to naselje nazivalo „Ciganski Sokak“, nakon naseoba Nijemaca „Njemačka ulica“, a najposlije „Trumbićeva ulica“ po imenu zaslužnoga Hrvata — borca za ostvarenje Kraljevine Jugoslavije. — Mnogi od tih ciganskih naseljenika u Požegi bili su redovno glazbari, ili kako ih se onda nazivalo „muzikasi“.

Zagrebački graditelj orgulja Franjo Seibler.

Janko Barle — Zagreb.

Vladimir Tkaličić našao je u protokolu ceha stolara, tokara, staklara i graditelja orgulja koji počinje god. 1741., a završava god. 1871. samo tri graditelja orgulja. To su Antun Weiner (umro 1747.), Kajetan Muskatelji iz Mletaka (primljen u ceh god. 1811.) i Pavao Pumm iz Apatina (primljen god. 1828.) Pumm živio je u Zagrebu nekoliko godina i stavio god. 1834. među ostalima i on ponudu, da sagradi nove orgulje stolne crkve, no njegova ponuda nije prihvaćena. Orgulje, koje se nalaze danas u župskoj crkvi u Pregradi, sagradio je Franjo Focht iz Pečuha.

Nekako u isto vrijeme doselio se u Zagreb graditelj orgulja Franjo Seibler. Kako saznajemo iz priznanice franjevačkog gvardijana u Samoboru o Stanka Vukovića od god. 4. XI. 1834., popravio je Franjo Seibler orgulje samostanske crkve u Samoboru. Orgulje su bile posve pokvarene i neuporabive. Seibler ih je preuredio i izvršno popravio, pa ga o. gvardijan svakomu preporuča, kao izvršnog mehaničara. Zanimljiva je bilješka poznatog samoborskog učitelja i orguljaša I. Herovića, koji potvrđuje: „Dass der wohlbekannte Orgelbauer von Stadt Stein in Krain H. Peter Rumpel bei Gelegenheit seiner Rückreise von Agram, (bit će, da je onda postavljao svoje orgulje u crkvi sv. Katarine), diese schwierige Arbeit besichtiget, aprobirt und solche nach seiner Äusserung nicht um 300 fl. C. M. würde hergestellt haben“.

Seiblera istotako preporuča dne 17. VI. 1836. župnik samoborski Franjo Cuderman. On svjedoči, da je Seibler (pridodaje da je bio neženja) god. 1836. orgulje župske crkve sv. Anastazije temeljito očistio i na novo intonirao, a istotako je popravio orgulje u kapeli. Župnik ističe, da se on vrlo lijepo vlada te ga preporuča svakomu, tko želi nabaviti nove orgulje. (Sign. Pfarrhof im königlichen Marktlecken Samobor). I tu je priznanicu potpisao I. Herović i izjavio svoje potpuno zadovoljstvo sa popravkom orgulja.

Čini se, da je Seibler imao mnogo posla u župama u samoborskoj okolici. Dne 26. VI. 1836. izdaje mu svjedodžbu i župnik iz Ruda Stjepan Pifanc i hvali njegovu vještinu, intonaciju i čestiti život. Seibler popravio je orgulje u župskoj crkvi i u kapeli sv. Trojstva.

¹ Gl.: „Zagrebački graditelji orgulja“. Sv. Cecilija 1916. str. 83.

*zaslužni Hrvati*⁴⁵ Emilija Laszowskog,⁴⁶ preko 50 priloga Janka Barléa (od ukupno 125 objavljenih), 11 Zaninovićevih (od ukupno 26) s temama dalmatinske provenijencije i mnogi drugi. Kad se pak vidi njihovo brojčano stanje od preko 180 uglavnom manjih priloga, golemo značenje ove rubrike postaje neupitno. Među njima se nerijetko nađu i prijepisi i/ili prijevodi autentičnih arhivskih dokumenata, kako je primjerice radio Julije Kempf, što je prvorazredna građa za daljnje istraživanje. Takvi dokumenti danas pružaju mozaičan, ali relevantan uvid u pojedine aspekte glazbenog života. Nije tu riječ samo o glazbenim materijalima i glazbenicima nego i o širem spektru priloga, koji, makar i periferno, pružaju najizravniji uvid u, primjerice, djelovanje pojedinih gradskih glazbi, pjevačkih društava, plesnih događanja itd., kao i u općenite uvjete u kojima su glazbenici i glazba opstojali i o kojima su ovisili, odnosno uvid u njihov društveni status. Stoga ta građa neće razveseliti samo povjesničare glazbe nego i sociologe glazbe, a ako imamo na umu noviju definiciju etnomuzikologije, po kojoj njezin predmet više nije određen vrstom glazbe, nego načinom proučavanja svake glazbe u okvirima određene kulture, onda će i etnomuzikolozi imati razloga obratiti joj pozornost. Kao primjer priloga iz navedene rubrike gdje se donosi prijevod dokumenta neka posluži Kempfov tekst Požeški glazbari pridružuju se protiv magistrata god. 1844 (v. sl.).⁴⁷

Kao što je razvidno iz prethodnih redaka, *Sv. Cecilija* nema prave konkurencije kad je riječ o glazbenohistoriografskim tekstovima. Ipak, i drugi glazbeni časopisi dali su svoje priloge povijesnom razvoju hrvatske glazbene historiografije. Tako je na stranicama *Pjevačkog vjesnika* već od njegova prvog broja pa kroz četiri godine Ante Javand (1869-1921) objavljivao svoju studiju o povijesti Hrvatskog pjevačkog saveza, kojemu je bio i tajnik,⁴⁸ Zjalić je pak objavljivao o glazbenom pjevačkom društvu »Vijenac«,⁴⁹ a našlo se tu mjesta za članke s rijetkom i potpuno novom tematikom u hrvatskoj glazbenoj historiografiji, poput onih o glazbi i plesu u Perziji,⁵⁰ glazbi

⁴⁵ Usp. *Znameniti i zaslužni Hrvati te pomena vrijedna lica u hrvatskoj povijesti od 925-1925*, Zagreb: Odbor za izdanje knjige »Zaslužni i znameniti Hrvati 925-1925«, 1925; pretisak: Zagreb: August Cesarec, 1990.

⁴⁶ Usp. Emilij LASZOWSKI: Prilog k historiji glazbenog rada Ivana Ev. Padovca, *Sv. Cecilija*, 13 (1919) 5, 127-128; IDEM: Imbro Tkalac kao glazbenik, 15 (1921) 3, 64-65; IDEM: Crkvena glazba u isusovačkim crkvama (Požega, Varaždin i Zagreb) za prvih godina nakon ukinuća isusovačkoga reda, *Sv. Cecilija*, 16 (1922) 1, 14-16; IDEM: Graditelji orgulja u starom Zagrebu, *Sv. Cecilija*, 26 (1932) 4, 140; IDEM: Orguljaši i orgulje u Sv. Jani, *Sv. Cecilija*, 27 (1933) 4, 128; IDEM: Pismo fra Franje Bogdanića iz Zadra, *Sv. Cecilija*, 31 (1937) 2, 57-58; IDEM: Graditelji orgulja u starom Zagrebu, *Sv. Cecilija*, 31 (1937) 3, 90.

⁴⁷ O Kempfovom prilozi hrvatskoj glazbenoj historiografiji usp. Sanja MAJER-BOBETKO: Prilozi Julija Kempfa hrvatskoj glazbenoj historiografiji, u: Bosiljka Perić-Kempf (ur.): *Glazbeni život Požege. Zbornik radova sa muzikoloških skupova u Požegi 1998. i 1999.*, Požega: Poglavarstvo grada Požege, 2000, 45-55.

⁴⁸ Usp. Ante JAVAND: Savez hrvatskih pjevačkih društava. (Historički podaci). *Pjevački vijesnik*, 1 (1904) 1, 3-6; 2 (1905) 1, 2-5; 2, 2-6; 3, 1-5; 4, 53-55; 6, 86-87; 7, 101-105; 8, 121-123; 9, 137-141; 3 (1906) 2, 21-26; 3, 35-37; 7, 110-112; 10, 171-175; 4 (1907) 3, 39-42; 4, 55-58; 6, 88-89; 9, 134-136; 10, 146-147; 5 (1908) 2, 20-27.

⁴⁹ Usp. Milan ZJALIĆ: Glazbeno pjevačko društvo »Vijenac« u zagrebačkom sjemeništu, *Pjevački vjesnik*, 3 (1906) 1, 4-7; 2, 17-21; 3, 37-39; 4, 51-56; 5, 68-70; 6, 89-90; 7, 114-116; 8, 122-128; 9, 145-151.

⁵⁰ Usp. *** Glazba i ples u Perziji, *Pjevački vjesnik*, 8 (1911) 1, 15-16. Po »Daliboru«.

Indijanaca,⁵¹ trubadurima i Minnesängerima (1910)⁵² (koji je daleka anticipacija ovdje navedene Kučinićeve rasprave), a potom i o povijesti terapije glazbom (1906).⁵³ *Pjevački vjesnik* nastavio je i tradiciju objavljivanja radova o djelovanjima hrvatskih pjevačkih društava u iseljeništvu što ju je započela *Tamburica*.⁵⁴ Kasnije se takvi članci nalaze povremeno i u drugim glazbenim časopisima.⁵⁵ U skladu s glavnim usmjerenjima pojedinih časopisa pojavljuju se tekstovi o povijesti tamburice i tamburaške glazbe, gdje se s više od 25 napisa u *Hrvatskoj tamburici* posebice ističe Vjekoslav Mutak, kojemu se svojim pregledom povijesti tamburice i tamburaških zborova pridružuje Božidar Širola,⁵⁶ zatim – uz već navedene inozemne autore – petnaestak članaka Vjekoslava Višoševića o bizantskom crkvenom pjevanju i njegovim povijesnim aspektima te o povijesti crkvene glazbe uopće u *Ćirilometodskom vjesniku* te petnaestak glazbenohistoriografskih priloga Pavla Markovca, jedinog muzikologa koji glazbenopovijesne tijekove tumači s marksističkog motrišta, poglavito u svjetlu klase borbe, u *Jugoslavenskom muzičaru*, *Glazbenom vjesniku* i *Muzičkoj reviji*.

Premda je većina ovdje navedenih autora objavljivala svoje radnje i u drugim časopisima, pa i u dnevnim novinama, u Hrvatskoj i izvan nje, a neki su objavljivali i monografska izdanja, uloga što su je imali hrvatski glazbeni časopisi u razvoju hrvatske glazbene historiografije nikako nije zanemariva, poglavito kad je riječ o istraživanjima hrvatske glazbene prošlosti. Među njima, od historiografskih minijatura do, govoreći suvremenom terminologijom, stručnih i znanstvenih radova, mnogi su, kako je razvidno iz prethodnih redaka, inicirali nova i temeljitija istraživanja, koja su dakako donosila i neke revizije. Međutim, još uvijek ima članaka koji i danas funkcioniraju kao potpuno relevantni i respektabilni dokumentaristički izvori, primjerice već navedeni Goglini članci o komornoj i orkestralnoj glazbi te violinistima i violončelistima u Zagrebu. S druge strane, znatan njihov dio razotkriva stajališta, nazore, koncepcije, idejne svjetove, interpretacije i razumijevanje glazbenopovijesnih čimbenika samih autora. Stoga su svi ti izvori nezaobilazna stepenica u svakom istraživanju hrvatske glazbene historiografije.

⁵¹ Fran GUNDRUM ORIOVČANIN: Glazba Indijanaca, *Pjevački vjesnik*, 5 (1908) 8, 116-17.

⁵² Usp. K. B.: O sredovječnoj glazbi. (Doba trubadura i minnesängera.), *Pjevački vjesnik*, 7 (1910) 10, 98-102. Ovdje, međutim, valja istaknuti da je Vjenceslav Novak u svojoj *Povijesti glazbe* s kraja 19. stoljeća pisao i o trubadurskoj glazbi, ali ta je *Povijest* ostala u rukopisu sve do 1994. kad je objavljeno kritičko izdanje (prir. S. Majer-Bobetko) u časopisu *Croatica*, 25 (1914) 40-4, 1-200.

⁵³ Fran GUNDRUM ORIOVČANIN: Lječitbena moć glazbe, *Pjevački vjesnik*, 3 (1906) 5, 65-68.

⁵⁴ Usp. Krsto LIVAČIĆ: 10. godišnjica Hrvatskog tamb. društva Tomislav Punta Arenas – Chile, *Tamburica*, 11 (1913-14) 10-12, 37-38; *** Hrvatska pjevačka društva u Americi, *Pjevački vjesnik*, 4 (1907) 1, 2-4; *** Hrvatsko pjevačko društvo »Sloga« u Allegheny-Pa. Ljetopis od g. 1905.-1908., *Pjevački vjesnik*, 5 (1908) 4, 53-57; 5, 67-70; 6, 78-82.

⁵⁵ Usp. primjerice Ivan MLADINEO: Jugoslavenska pjevačka društva u Americi. Njihove vrline i njihove manjkavosti, *Sv. Cecilija*, 21 (1927) 4, 170-172; 5, 204-206.

⁵⁶ Usp. Božidar ŠIROLA: Tambura i tamburaški zborovi. Pokušaj kratkog historijskog prikaza, *Hrvatska tamburica*, 1 (1936) 1, 3; 2, 12-13.

PRILOG

Glazbenohistoriografski članci koji nisu registrirani u *Bibliografiji rasprava i članaka J LZ-a* »Miroslav Krleža«

Glazbeni i kazališni vjesnik (od 1905. Glazbeni vjesnik) (1904-1907)

- *** Adolf Čech [nekrolog], 1 (1904) 1, 2-3.
- *** Armida u povjesti opere, 1 (1904) 1, 8.
- *** Eduard Hanslick [nekrolog], 1 (1904) 8-9, 67.
- *** Glazba, 1 (1904) 10, 73-74; 11-12, 81-83.
- *** Hektor Berlioz. Prigodom stogodišnjice njegova rođenja, 1 (1904) 1, 3-4.
- *** Hrvatsko muzično društvo »Kolo« u Šibeniku, o umjetnosti Fridrika Chopina, 2 (1905) 4, 31-33.
- *** Karl Komzak [nekrolog], 2 (1905) 5, 45.
- *** Kuhač, 1 (1904) 11-12, 78-79.
- *** Otokar Ševčik, 1 (1904) 2, 12-13.
- *** Umjetnička načela Smetane, 1 (1904) 10, 69-70.
- *** Vjenceslav Novak [nekrolog], 2 (1905) 8-12, 59-60.
- HAJDUKOVIĆ, Filip: Kongres o koralnom pijevu u Strassburgu, 3 (1906) 8-12, 60-66.
- Kapelnik: Naše gradske glazbe i njihovi kapelnici, 1 (1904) 8-9, 55-56.

Pjevački vjesnik (1905-1912)

- *** Bedřich Smetana, 5 (1909) 6, 86-90.
- *** Dmitrij Agrenjev Slavjanski [nekrolog], 4 (1908) 8, 120.
- *** Dr. Gustav Ipavec [nekrolog], 4 (1908) 8, 106-108.
- *** Eduard Grieg [nekrolog], 3 (1907) 8, 126.
- *** Egidije Kornitzer [nekrolog], 7 (1911) 1, 15.
- *** Emanuel Garcia [nekrolog], 2 (1906) 7, 119.
- *** Ferdo Rusan. Pjesnik i ishitrilac pjevnih melodija, 7 (1911) 1, 2-5. Po F. Kuhaču.
- *** François Frederic Chopin, 5 (1909) 8, 118-119.
- *** Franjo Matković Tomin, 5 (1909) 2, 17.
- *** Franjo Steger Stazić [nekrolog], 7 (1911) 2-4, 34.
- *** František Škroup, 8 (1912) 1-3, 5-7.
- *** George Frederick Händel, 5 (1909) 9-10, 130-136.
- *** Gjuro Bach [nekrolog], 3 (1907) 5, 83.
- *** Glazba i ples u Perziji, 7 (1911) 1, 15-16. Po »Daliboru«.
- *** Hrv. pjev. društvo »Zrinjski« u Osijeku. Kratka povijest, 7 (1911) 2-4, 24-25.
- *** Hrv. pjev. i tamb. društvo »Zvonimir« u Babinoj Gredi, 6 (1910) 1, 15-16.
- *** Hrv. pjev. tamb. i čitaoničko društvo »Tomislav« u Županji, 6 (1910) 3-5, 37.

- *** Ivan Krst. Kuček [nekrolog], 2 (1906) 6, 102-103.
- *** Ivan Zahar, [nekrolog], 3 (1907) 5, 83.
- *** Jan Ludevít Lukes [nekrolog], 2 (1906) 3, 47-48.
- *** Josip Haydn, 5 (1909) 5, 70-72.
- *** Josip Paukner [nekrolog], 2 (1906) 2, 30.
- *** Jubilej jedne glazbotvorine, 2 (1906) 7, 119. [40. obljetnica praizvedbe Zajčeva zbora *U boj.*]
- *** Kako je nastala Marseillaisa, 4 (1908) 8, 119-120.
- *** Kako je postala Chopinova žalobna koračnica, 5 (1909) 1, 14-15.
- *** Karel Knittl, 3 (1907) 5, 83.
- *** Maestro Ivan pl. Zajc i proslava njegove 80-godišnjice rođenja u hrv. pjev. društvu »Kolo« u Zagrebu, 8 (1912) 1-3, 2-5.
- *** O desetgodišnjici smrti Karla Bendla, 3 (1907) 9, 130-132.
- *** O proslavi 25-godišnjice Nikole pl. Fallera, 5 (1909) 4, 50-55.
- *** Oskar Strgar [nekrolog], 2 (1906) 2, 30.
- *** P. Angelik Hribar [nekrolog], 3 (1907) 6, 95-96.
- *** Pavel [Karel] Křižkovsky, 6 (1910) 6, 50-53. [Pavel je redovničko ime].
- *** Pedeseta godišnjica praškoga »Hlahola«, 7 (1911) 5-6, 42-46.
- *** 50-godišnjica »Hlahola plzeškoga«, 8 (1912) 1-3, 16-21.
- *** Robert Tolinger [nekrolog], 7 (1911) 2-4, 34.
- *** 150-godišnjica Mozart-ova rođenja, 2 (1906) 2, 30.
- Ć. H.: Kako je postala Tartinijeva »Vražja sonata?, 7 (1911) 1, 16.
- KERNIC, Božidar: Tko je uglazbio hrv. himnu?, 6 (1910) 10, 108.
- PELEŠ, Petar: Tko je prvi pjevao hrvatsku himnu?, 6 (1910) 10, 108.

Sv. Cecilija (1907-1944)

- *** Aleksa Dolački [nekrolog], 3 (1909) 7-8, 67.
- *** Aleksander Gropellier [nekrolog], 2 (1908) 6, 99.
- *** Aleksander Guilmant [nekrolog], 5 (1911) 5-6-7, 52.
- *** Anselm Götzl [nekrolog], 17 (1923) 2, 58.
- *** Antoine Dechevrens [nekrolog], 6 (1912) 3-4, 43.
- *** Anton Seydler [nekrolog], 2 (1908) 3, 47-48.
- *** August Göllerich [nekrolog], 17 (1923) 4, 122.
- *** Beethoven i Schidermeier, 1 (1907) 1, 16.
- *** Benedikt Sauter [nekrolog], 2 (1908) 5, 80.
- *** Bogdan pl. Vulaković [nekrolog], 13 (1919) 2, 59-60.
- *** Danilo Fajgelj [nekrolog], 2 (1908) 6, 98-99.
- *** Dr. Ante Javand [nekrolog], 15 (1921) 2, 44.
- *** Dr. Feliks Suk [nekrolog], 9 (1915) 3, 64-65.
- *** Dr. Gustav Baron [nekrolog], 8 (1914) 3, 46.
- *** Dr. Karlo Reinecke [nekrolog], 4 (1910) 3-4-5, 39-40.

- *** Dr Max Reger [nekrolog], 10 (1916) 4, 134.
*** Dragutin Kaiser [nekrolog], 9 (1915) 4, 92.
*** Dragutin Trišler [nekrolog], 12 (1918) 5, 154.
*** Edgar Tinel [nekrolog], 6 (1912) 12, 114-115.
*** Fra Angjelo Nuić [nekrolog], 10 (1916) 4, 128.
*** Fran Gerbić [nekrolog], 11 (1917) 3, 108-109.
*** Franjo Madjerek [nekrolog], 26 (1932) 2, 78-79.
*** Glazbena predavanja u Zagrebu god. 1795., 8 (1914) 2, 29.
*** Graditelji orgulja Petar Nakić i Gaetano Callido d'Este, 11 (1917) 5, 175.
*** Gustav Mahler [nekrolog], 5 (1911) 5-6-7, 51.
*** Heinrich Barth [nekrolog], 17 (1923) 2, 58-59.
*** Ivan Fröbe [nekrolog], 9 (1915) 6, 1.
*** Ivan Gogolja [nekrolog], 8 (1914) 4, 63.
*** Ivan Kokošar [nekrolog], 17 (1923) 5, 152-153.
*** Ivan Milavec [nekrolog], 9 (1915) 2, 43.
*** Ivan Zcaro [nekrolog], 9 (1915) 4, 92.
*** J. G. Albrechtsberger, 3 (1909) 7-8, 67-68.
*** Josef Cainer [nekrolog], 11 (1917) 5, 178.
*** Joseph Pembauer [nekrolog], 17 (1923) 4, 122.
*** Joseph Seymour [nekrolog], 17 (1923) 2, 60-61.
*** Josip Auer [nekrolog], 5 (1911) 3-4, 30.
*** Josip Canić [nekrolog], 27 (1933) 4, 133.
*** Josip Felicijan Móczik [nekrolog], 11 (1917) 6, 217.
*** Josip Foerster st. [nekrolog], 1 (1907) 2, 32.
*** Josip Nešvera [nekrolog], 8 (1914) 4, 65.
*** Josip Niedhammer [nekrolog], 2 (1908) 6, 99.
*** Josip Pilland [nekrolog], 5 (1911) 5-6-7, 51.
*** Josip Smrekar [nekrolog], 4 (1910) 1-2, 14.
*** Josip Stein [nekrolog], 10 (1916) 1, 30.
*** Josip Vallinger [nekrolog], 5 (1911) 8-9, 66.
*** Jubilej Nikole Fallera, 3 (1909) 3-4, 35.
*** Jubileji glasovitih skladatelja [Pergolesi, Cherubini], 4 (1910) 3-4-5, 31-32.
*** Jubileji glasovitih skladatelja [Robert Schumann, O. Pavao Křižkovsky], 4 (1910) 6-7, 52-53.
*** Julije Fučik [nekrolog], 11 (1917) 1.
*** Kako su u Zagrebu g. 1828. Proslavili blagdan sv. Cecilije, 16 (1922) 1, 27.
*** Karel Kukla [nekrolog], 7 (1913) 1, 14.
*** Karl Walcker [nekrolog], 2 (1908) 4, 64.
*** Karlo Pustet [nekrolog], 4 (1910) 3-4-5, 40.
*** Karol Klinar [nekrolog], 17 (1923) 4, 122.
*** Kratka povjest glazbe, 5 (1911) 8-9, 63-64.

- *** Lavoslav Ferrari [nekrolog], *Sv. Cecilija*, 12 (1918) 6, 192.
- *** Lisztov jubilej, 5 (1911) 3-4, 26-27.
- *** Ludmila Makovec, udata Kaiser [nekrolog], 26 (1932) 6, 213-214.
- *** Ludvik Vitězslav Čelanský [nekrolog], 26 (1932) 1, korice.
- *** Maestro Mustafa [nekrolog], 6 (1912) 3-4, 43.
- *** Mate Merčić (Miloradić), 14 (1920) 6, 139.
- *** Matilda Mallinger [nekrolog], 14 (1920) 4, 93.
- *** Mato God [nekrolog], 6 (1912) 5-6, 59-60.
- *** Mijo Majer [nekrolog], 9 (1915) 3, 65.
- *** Milan Ogrizović [nekrolog], 17 (1923) 5, 148-149.
- *** Mirko Deanović: Talijanski teatar u Dubrovniku XVIII. vijeka, 25 (1931) 6, 220-221.
- *** Mons Václav Müller [nekrolog], 26 (1932) 1, korice.
- *** Naši glazbeni listovi!, 1 (1907) 1, 14.
- *** Nikola pl. Štoss [nekrolog], 7 (1913) 3, 46.
- *** O postanku austrijske himne, 10 (1916) 4, 133.
- *** O. Aleksander Vavpotić [nekrolog], 11 (1917) 3, 108.
- *** O. Angelik Hribar [nekrolog], 1 (1907) 3, 46-47.
- *** O. Utto Kornmüller [nekrolog], 1 (1907) 3, 48.
- *** P. H. Thielen [nekrolog], 2 (1908) 2, 32.
- *** Pedesetogodišnjica misništva Mihaela Hallera, 8 (1914) 4, 66.
- *** Prof Josef Zubatý [nekrolog], 25 (1931) 6, 226.
- *** Rikard Wagner, 7 (1913) 3, 41; 4, 57; 5, 73-74.
- *** Rudolf Bukšek [nekrolog], 27 (1933) 5, 167.
- *** Sedamdesetogodišnjica narodjenja graditelja orgulja u Zagrebu Ferde Hefera, 17 (1923) 5, 150.
- *** Spomen-slava Pavla Stoosa, 1 (1907) 6, 96-97.
- *** Stjepan Ivičić [nekrolog], 11 (1917) 1, 25.
- *** Todor Machulka [nekrolog], 14 (1920) 2-3, 116.
- *** Tomislav Ivkanec [nekrolog], 6 (1912) 3-4, 40-41.
- *** Tomo Šestak [nekrolog], 15 (1921) 4, 99.
- *** Vaclav Anton [nekrolog], 11 (1917) 2, 63.
- *** Vilim Gustav Brož [nekrolog], 10 (1916) 2, 58.
- *** Vilim Zemánek [nekrolog], 17 (1923) 2, 58.
- *** Vincentd'Indy [nekrolog], 26 (1932) 1, korice.
- *** Vitezslav Novak i Josef Suk, 4 (1910) 12, 107.
- *** Zvonimir Strmac [nekrolog], 9 (1915) 6, 146.
- ADAMIĆ, Karlo: Antun Foerster ml. [nekrolog], 9 (1915) 2, 43.
- ANDRIĆ, Josip: Rudolf Kadleček [nekrolog], 11 (1917) 6, 217.
- BARLÈ, Janko: Papa Pijo X. [nekrolog], 8 (1914) 6, 85-86.
- BARLÈ, Janko: Violinski virtuoz Louis Eller i narodno ilirsko skladnoglasja društvo (sadanji Vijenac), 13 (1919) 4, 111.

- BARLÈ, Janko: Pismo Vatroslava Lisinskoga Josipu Fiali, 17 (1923) 1, 14.
- BLAGA, Adolfo: Angjelko Dobrostral [nekrolog], 16 (1922) 2, 53-54.
- BULIĆ, Frane: Zvona u Dalmaciji i njihovi lijevaoci, 14 (1920) 1, 5-7; 2-3, 30-32; 70-74; 5, 97-98.
- BULIĆ, Frane: Dodatak k članku: »Zvona u Dalmaciji i njihovi lijevaoci«, 16 (1922) 5, 131-133.
- CANJUGA, Anselmo: Augustin Dujmušić [nekrolog], 10 (1916) 6, 193-194.
- DOČKAL, Kamilo: Karlo Hoffmeister, 13 (1919) 1, 29-30.
- DOČKAL, Kamilo: Bjarnat Krawc, 25 (1931) 4, 127-129.
- Dr. E. L.: Eugen Chaminade [nekrolog], 17 (1923) 2, 59-60.
- Dr. E. L.: Aleksander Guilmant, 17 (1923) 4, 124.
- E. L. [LASZOWSKI, Emilij?]: Orguljaš stolne crkve zagrebačke Sebastijan, 31 (1937) 2, 57.
- F. V.: Ivan Levak nekrolog, 10 (1916) 81.
- FILAS, Josip: Kratak pregled povjesti i karakteristike ukrajinske muzike, 18 (1924) 1, 10-11; 2, 45-47; 3, 86-87; 4, 120-123; 5, 156-157; 6, 188-189.
- Fr. S.[tarè?]: Ivan Nep. Trišler [nekrolog], 16 (1922) 3, 88-89.
- G.: Josip Milaković [nekrolog], 15 (1921) 5, 125-126.
- GOGLIA, Antun: Franjo Pokorni. (1825-1859.), 33 (1939) 1, 3-5.
- HOFFILLER, Viktor: Osvrt na rekviziciju zvona u Hrvatskoj, 13 (1919) 1, 7-11.
- I. A.: Ondřej Horník [nekrolog], 11 (1917) 178.
- KEMPF, Julije: Nove orgulje u požeškoj crkvi, 10 (1916) 6, 180-182.
- KRAMAR, Stjepan: Crkveno pjevanje u Trebinju (Hercegovina), 12 (1918) 6, 187-188.
- KUČENJAK, Milan: Koruška deca, 11 (1917) 1, 17.
- M. Z.: 20-godišnjica hrv. pjev. društva »Zora« u Chicagu, 17 (1923) 1, 30.
- MUHVIĆ, Ivan: Vojna glazba i crkveni ophodi, 17 (1923) 4, 121-122.
- ROIĆ, Bruno: Glazbeno društvo: »Guslar«, 17 (1923) 1, 26.
- SATTNER, Hugolin: Glazbeni razgovori. VI. Povijest opere, 15 (1921) 3, 49-51; 4, 82-86; 5, 105-107; 6, 138-140; 16 (1922), 1, 1-3; 2, 33-35; 3, 65-66; 4, 97-98; 5, 129-131; 6, 163-165.
- STOROV, Branko: Prijenos pok. Dore graf. Pejacsevich u domovinu, 17 (1923) 4, 119-120.
- VODNIK, Branko: Dva pisma Vatroslava Lisinskoga, 12 (1918) 19-20.
- VYCPÁLEK, Vratislav: Vilko Novak nekrolog, 13 (1919) 1, 28.
- Z. Š.: Anton Fržić, 10 (1916) 3, 83.
- ZJALIĆ, Milan: Konstituiranje »Cecilijinog društva« u Zagrebu, 2 (1908) 4, 51-54.
- ZJALIĆ, Milan: Crkvena zvona, 4 (1910) 3-4-5, 32-33.
- ZJALIĆ, Milan: Dr. Juraj Posilović, hrvatski metropolita [nekrolog], 8 (1914) 4, 49-50.

ZJALIĆ, Milan: Dr. Josip Florschütz [nekrolog], 10 (1916) 6, 192-193.
 ŽGANEC, Vinko: Florijan Siladi [nekrolog], 9 (1915) 4, 92.

Jugoslavenski muzičar (od 1928. Muzičar) (1923-1941)

- *** Adolphe Sachs i njegov saksofon, 9 (1931) 9, 3-4.
- *** Beethoven: Fidelio. Povodom 125. godišnjice prve izvedbe, 8 (1930) 11-12, 6-7.
- *** Bit koncerta. Mala šetnja kroz muzičku povijest, 10 (1932) 3, 7-8.
- *** Blagoje Bersa. Povodom smrti uglednog našeg kompozitora, 12 (1934) 2, 3.
- *** Brahms i Wagner, 11 (1933) 3, 1-2.
- *** Dvoržak i Brahms, 14 (1936) 10, 2-3.
- *** Giacomo [!] Rossini, 10 (1932) 7, 5-6.
- *** Humor u muzici, 11 (1933) 24, 2-3.
- *** Jedna zabluda Rikarda Wagnera. Vidljivi i nevidljivi orkestar. – Smeta li pogled na orkestar za vrijeme izvedbe?, 11 (1933) 17, 1-2.
- *** Kako je komponirao Mozart, 11 (1933) 16, 2.
- *** Mozart. Povodom 175. godišnjice rođenja, 9 (1931) 1, 2-3.
- *** Musorgskij. Povodom pedesete obljetnice smrti, 9 (1931) 3, 1-3.
- *** Najviše izvedeni kompozitor na svijetu. U spomen majstora klavira i klavirskih etuda Czernya, 13 (1935) 16, 2; 17, 2.
- *** Naši savremeni muzički instrumenti. Nekoliko riječi o razvoju klavira, 17 (1939) 7, 2-3.
- *** Nekoliko riječi o programnoj glazbi, 12 (1934) 14, 2-3.
- *** Nekoliko riječi o slavnim talijanskim graditeljima violina. Amati, Guarneri i Stradivarius, 13 (1935) 13, 2.
- *** O postanku modernog orkestra, 12 (1934) 1, 2-3.
- *** Oskar Nedbal. Povodom tragične smrti slavnog muzičara., 8 (1930) 11-12, 1-2.
- *** Povijest kavanske muzike, 11 (1933) 18, 2.
- *** Prvi graditelj klavira. Povodom 200-godišnjice smrti Bartolomea Cristoforia, 9 (1931) 1, 5-6.
- *** Puccinijev prvi operni pokušaj, 13 (1935) 13, 2-3.
- *** Richard Wagner u svjetlu kritike svoga vremena, 11 (1933) 14, 2; 15, 2-3; 16, 2-3.
- *** Robert Schumann. Povodom sedamdeset i pet godišnjice smrti, 9 (1931) 8, 4.
- *** Stvaralački stil Verdijev. Duh i ličnost majstorova, 13 (1935) 2, 2-4.
- *** Sudbina jedine Offenbachove opere, 9 (1931) 1, 5.
- *** Umro Josip Canić, 11 (1933) 18, 3.

MICHL, Frant.: Prošlost jednih gusala. (Iz knjige *Dur a Mol. Črty a obrázky ze života hudebního a hudebníků*), 1 (1923) 1, 2-4.

Ćirilometodski vjesnik (1933-1940)

- *** Dječачki zbor mladeži gkt. Sjemeništa u Zagrebu, 2 (1934) 1-2, 13.
- *** Julije Drohobeczky [nekrolog], 2 (1934) 3, 27.
- *** Ruski kompozitor Mihajlo M. Ipolitov-Ivanov umro, 3 (1935) 3, 32.
- *** O postanku budnice »Još Hrvatska ni propala«, 4 (1936) 5, 66.
- *** Pokušaj uvođenja glagolice u sve katoličke crkve u Hrvatskoj u XIX. vijeku, 3 (1935) 11-12, 138.
- *** Prva sv. Liturgija služena na staroslavenskom jeziku u Rimu, 3 (1935) 11-12, 138.
- *** Religiozna glazba u doba crkvenih otaca, 8 (1940) 3, 4-5.
- *** Smrt hrv. glazbenika Bele pl. Pečića, 6 (1938) 3-4, 42.
- *** Smrt Nikole pl. Fallera, predsjednika Hrv. pjev. saveza i hrvatskog glazbenika, 6 (1938) 3-4, 42.
- *** Smrt poljskog muzičara Emila Mlinarskoga, 3 (1935) 6-7-8, 81.
- M. K.: Šesdesetogodišnjica hrvatskog skladatelja Ivana Muhvića, 4 (1936) 5, 65-66.

Hrvatska tamburica (1936-1943)

- *** 20-godišnjica smrti Vilka Novaka, 3 (1938) 6, 43.
- *** [O napitnici Oj hrvatske dične goričice... V. Vernaka], 3 (1938) 10, 75.
- *** [O pedesetoj obljetnici smrti Antuna pl. Vancaša], 3 (1938) 10, 75.
- *** Oj ti vilo Velebita, 2 (1937) 10, 70.
- *** Prve opere slavenskih naroda, 2 (1937) 3-4, 27.
- *** Prvi gradjanski tamburaški zbor, 2 (1937) 10, 70.
- *** [Stočetredeseta obljetnica rođenja Ferde Livadića], 3 (1938) 6, 43-44.
- *** [Stodeseta obljetnica rođenja Ilije Okrugića-Srijemca], 2 (1937) 8-9, 64.
- ANDRIĆ, Josip: Sedamdeseta godišnjica Zajčeve skladbe »U boj, u boj«, 2 (1937) 2, 16.
- ANDRIĆ, Josip: O glasbi Josipa Canića. K 10-godišnjici njegove smrti 11. rujna 1933.-1943., 8 (1943) 8-12, 35-36.
- GOGLIA, Antun: Milutin pl. Farkaš. Povodom dvadesete godišnjice smrti najvećeg promicatelja tamburaške glasbe, 8 (1943) 1-4, 1-2.
- MAJSK, Mato: Hrvatski tamburaški zbor »Seljak«, Windsor, Ontario, 3 (1938) 7-8, 53-54.
- MUTAK, Vjekoslav: Smrt Franje Sabljara, predsjednika Hrvatskog tamburaškog orkestra »Zajc«, 8 (1943) 1-4, 8-9.
- MUTAK, Vjekoslav: Farkaš kao zborovođa i skladatelj, 8 (1943) 1-4, 11-12.
- MUTAK, Vjekoslav: Prvi sveučilišni tamburaški zbor. Prigodom 60-godišnjice osnutka tamburaškog zbora na Hrvatskom Sveučilištu u Zagrebu, 8 (1943) 1-4, 11-12.
- MUTAK, Vjekoslav: Smrt našeg suradnika Franje Bertića, 8 (1943) 5-7, 17-19.

MUTAK, Vjekoslav: Osnivač prvog akademskog tamburaškog zbora. Povodom 80-godišnjice rođenja Mije Majera, 8 (1943) 5-7, 22-23.

MUTAK, Vjekoslav: Prvi hrvatski tamburaški list, 8 (1943) 8-12, 33-35.

TOMAJ, Gjuro: Moje uspomene na Milutina Farkaša, 8 (1943) 1-4, 12-13.

Proljeće (1939-1945)

*** Ivan pl. Zajc, 2 (1940-41) 2, 46-47.

*** Razvoj hrv. domoljubne pjesme, 2 (1940-41) 2, 26-27.

*** Vatroslav Lisinski, 2 (1940-41) 2, 28+45.

ANDREIS, Josip: Poviest glasbe. Stari vek, 6 (1944-45) 1, 3-7.

STRAŽNICKI, Stanislav: Poviest glasbe. Početci glasbe, 5 (1943-44) 4, 103-105; 5, 135-137.

VAULIN, Aleksandar: Glasovir, 5 (1943-44) 2, 52-53.

VAULIN, Aleksandar: Predšastnici glasovira, 5 (1943-44) 3, 77-78.

Ritam (1941)

Bo.: Izumitelj usne i ručne harmonike. Christian Friedrich Ludwig Buschmann, 1 (1941) 1, 5.

Br.: Adolphe Sax. Izumitelj saxophona, 1 (1941) 3, 2.

Summary

CROATIAN MUSIC JOURNALS 1903-1945 AS MUSIC-HISTORIOGRAPHICAL SOURCES

After the brief publication of three music journals in the second half of the nineteenth century (*Sv. Cecilija*, *Gusle* and *Glazba*) the first half of the 20th century in Croatia was marked by considerably more intensive activity in the field of music periodicals. In the period between 1903 and 1945 eighteen music journals appeared in Croatia. These are: *Tamburica* (1903-14), *Glazbeni (i kazališni) vjesnik* (1904-07), *Pjevački vjesnik* (1904-12), *Sv. Cecilija* (1907-44), *Jugoslavenski muzičar/Muzičar* (1923-41), *Naša muzika* (1924), *Hrvatska narodna pjesma* (1926-29), *Glazbeni vjesnik* (1927-31), *Muzički informator* (1929-33), *Muzička revija* (1932), *Sklad* (1932-45), *Ćirilometodski vjesnik* (1933-40), *Grlica* (1933-35), *Muzika i knjiga* (1935-36), *Hrvatska tamburica* (1936-43), *Proljeće* (1939-45), *Ritam* (1941), *Svijet jazza* (1941). Many of them were unfortunately short-lived. *Sv. Cecilija* had the longest publication history (1907-44). In addition, those journals were mostly specialized in different aspects of musical culture. Consequently, editorials did not pay equal attention to music historiography and music history. Thus, in some journals, music history articles were only exceptions or did not exist at all while in others they had a significant place. Among the latter, the above-mentioned *Sv. Cecilija* especially stands out.

With the paradoxical exception of Dragan Plamenac (1895-1983), who is considered a founder of modern Croatian musicology, the most prominent music writers of the time published their contributions in the Croatian music journals. In addition to professional musicologists and musicians, authors who did their research in particular in the field of Croatian music history, were of different professions (historians, teachers, lawyers, priests, journalists, enthusiasts amateurs). When it comes to music-historiographical themes that have occupied the author's attention, it should be said that they indeed covered a wide spectrum: from occasional articles on the occasion of various anniversaries and obituaries, through various reports of research to documentary and analytical studies, from topics related to the Croatian musical past to those dealing with content from general music history.

The role of Croatian music journals in the development of Croatian music historiography is not negligible, in particular when it comes to researching the Croatian musical past. Many of them have initiated new and more thorough research, which, of course, has also brought some revisions. However, there are some articles that still function as fully relevant and respectable documentary sources. On the other hand, a considerable part of them reveals views, opinions, conceptions, interpretations and understanding of the musical and historical factors of the authors themselves. Therefore, all these sources are an inevitable step in any research of Croatian music historiography.